

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 20^ό ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

πρόσωπα και δραστηριότητες

ΑΘΗΝΑ 2008

ISBN: 978-960-8386-65-5

© Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΠΕ-economia PUBLISHING

© Εικονογράφηση: Όπου αποδίδεται κατά περίπτωση. Το υλικό που δεν φέρει ένδειξη προέλευσης αντλήθηκε από το Αρχείο Βοβολίνη και το περιοδικό *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ*

4η έκδοση, Ιούνιος 2008

3η έκδοση, Ιούνιος 2004

2η έκδοση, Νοέμβριος 2001

1η έκδοση, Νοέμβριος 1999

Παραγωγή: Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΠΕ-economia PUBLISHING

Σύμβουλος έκδοσης: Γεωργία Μ. Πανσελινά

Επιμέλεια-διόρθωση: Χρήστος Πραμαντιώτης

Συντονισμός έκδοσης: Έφη Ανδρικοπούλου

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός: Ατελιέ ΚΕΡΚΥΡΑ

Καλλιτεχνική επιμέλεια-εξώφυλλο: Λευτέρης Μαλαγάρης

Κεντρική διάθεση:

Βλαχάβα 6-8, 105 51 Αθήνα

Τηλ.: 210 - 3314.714, fax: 210 - 3230.338

www.economia.gr, bookstore@economia.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη και του συγγραφέα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ 1ης ΕΚΔΟΣΗΣ: ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΔΡΙΤΣΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ 2ης ΕΚΔΟΣΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΑ Μ. ΠΑΝΣΕΛΗΝΑ

ΕΡΕΥΝΑ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 3ης & 4ης ΕΚΔΟΣΗΣ: ΝΕΛΛΗ ΚΑΨΗ

 **eco
nomia**
PUBLISHING
ΑΘΗΝΑ 2008

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 20^ό ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

πρόσωπα και δραστηριότητες

4η ΕΚΔΟΣΗ | ΑΘΗΝΑ 2008

Περιεχόμενα περιεχόμενα περιεχόμενα περιεχόμενα περιεχόμενα περιεχόμενα περιεχόμενα

Πρόλογος στην 4η έκδοση 9 <i>της Αλεξάνδρας Κ. Βοβολίνη-Λασκαρίδη</i>	Καπνοβιομηχανία Καρέλια Α.Ε. 82 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>
Πρόλογος στην 1η έκδοση 10 <i>της Αλεξάνδρας Κ. Βοβολίνη-Λασκαρίδη</i>	Σ. & Η. & Α. Μεταξά ΑΒΕ 88 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>
Η εποχή του ανταγωνισμού 12 <i>του Θεόδωρου Καρατζά</i>	Όμιλος Μαρινόπουλου 94 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>
Ο αιώνας που πέρασε, ο αιώνας που έρχεται 16 <i>του Δημήτρη Μαρινόπουλου</i>	Ανώνυμος Εταιρεία Τσιμέντων Τιτάν 98 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>
Η ναυτιλία σε πορεία από τον 20ό στον 21ο αιώνα 20 <i>του Στάθη Γουρδομιάλη</i>	Όμιλος Επιχειρήσεων Μυτιληναίος Α.Ε. 104 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>
Εισαγωγή 26 <i>της Μαργαρίτας Δρίτσα</i>	Μποδοσάκης (Πρόδρομος) Αθανασιάδης 110 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>
Σημειώσεις-πίνακες 43	Alpha Bank 118 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	Παπαστράτος ΑΒΕΣ 124 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος 50 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>	Ε.Ι. Παπαδόπουλος Α.Ε. 130 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>
Σοκολατοποιία Παυλίδης Α.Ε. 58 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>	Ευγένιος Ευγενίδης 134 <i>της Ελένης Μπενέκη</i>
Ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία 64 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>	Χαλυβουργική Α.Ε. 138 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>
Όμιλος Μπουτάρη 70 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>	ΑΓΕΤ Ηρακλής 144 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>
Εμπορική Bank 74 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>	Πειραιϊκή-Πατραϊκή Βιομηχανία Βάμβακος Α.Ε. 150 <i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>
	S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε. 156 <i>της Γεωργίας Μ. Πανσελνιά</i>

Όμιλος Ιζόλα	164
<i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>	
Όμιλος Βιοχάλκο*	170
Όμιλος Εταιρειών Μουζάκης	176
<i>της Ελένης Μπενέκη</i>	
Όμιλος Επιχειρήσεων Λάτση*	180

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού*	188
Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος*	196
Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας*	202
Ολυμπιακή Αεροπορία	208
<i>της Ελένης Μπενέκη</i>	

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών*	218
Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών*	226
Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος*	232
Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών	242
Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων*	248

Ελληνική Ένωση Τραπεζών	252
<i>της Αργυρώς Αγγελοπούλου</i>	
Ομοσπονδία Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδος*	258

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Τράπεζα της Ελλάδος	264
<i>του Αντώνη Δ. Παπαγιαννίδη</i>	
Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι επιχειρήσεις*	272
Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο*	276
Από τη <i>Βιομηχανική Επιθεώρηση</i> στον Όμιλο <i>economia</i>	282
<i>της Γεωργίας Μ. Πανσεληνά</i>	
Πηγές - Βιβλιογραφία	290
Συντομογραφίες	291
Ευρετήριο	292

* Τα κείμενα αυτά είχαν γραφτεί για την 1η έκδοση του 1999, από τις ίδιες επιχειρήσεις, οργανώσεις κλπ. Στην παρούσα έκδοση έχουν επικαιροποιηθεί, όπως και τα υπόλοιπα κείμενα, για να καλύψουν τις εξελίξεις έως τον Ιανουάριο 2008.

Ζούμε σε περίοδο αποκορύφωσης της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση, παρά το γεγονός ότι καλύπτει όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας, είναι εξαιρετικά ισχυρή στην οικονομία, απ' όπου και ξεκίνησε. Η ελληνική επιχείρηση και η επιχειρηματικότητα πρέπει ταχύτατα να συγκλίνουν με τις επιχειρήσεις εκείνες στα διάφορα μέρη του κόσμου που οδηγούν τις εξελίξεις. Αυτό απαιτεί επανατοποθέτηση μπροστά στις προκλήσεις των καιρών, με εγκατάλειψη της παλαιάς νοοτροπίας που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της κλειστής οικονομίας και της κρατικής προστασίας. Η επιταγή του ανταγωνισμού είναι η ραγδαία αύξηση της αποτελεσματικότητας και γενικά της απόδοσης που μπορεί να προέλθει μόνο από μια λειτουργικότητα που χαρακτηρίζεται από σχεδιασμό, συντονισμό και τόλμη. Η ελληνική επιχείρηση απαντά ή πρέπει να απαντήσει σε αυτή την πρόκληση βασισμένη σε τρεις άξονες:

- Νέα επιχειρηματική φιλοσοφία.
- Μεγέθυνση.
- Εξωστρέφεια.

Έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 η μέση ελληνική επιχείρηση λειτουργούσε σε ένα μάλλον στατικό, προστατευμένο περιβάλλον αγοράς. Η μέση επιχείρηση ήταν μικρού μεγέθους και με περιορισμένες επιχειρησιακές ανάγκες αλλά και δυνατότητες. Το στιλ διαχείρισης ήταν ιδιαίτερα συγκεντρωτικό, με το υπαλληλικό προσωπικό να ασκεί εκτελεστικές κυρίως αρμοδιότητες. Η επιχείρηση ήταν συχνά καχύποπτη απέναντι σε συνεργασία με τρίτους. Η κύρια έμφαση δινόταν στον έλεγχο, δευτερευόντως στην ανάπτυξη, που ούτως ή άλλως, από ένα σημείο και έπειτα, ήταν ανέφικτη, εξαιτίας της ίδιας της δομής της ελληνικής οικονομίας.

Ο πολυεθνικός ανταγωνισμός, είτε μέσω της επιτόπιας παραγωγής είτε μέσω της εισαγωγής και της διανομής αδασολόγητων πλέον προϊόντων, απείλησε με εξαφάνιση σωρεία ελληνικών επιχειρήσεων, κάνοντας χρήση ανώτερων επιχειρησιακών λειτουργιών που υλοποιούνται από συγκροτημένα στελέχη με αυξημένο βαθμό αυτονομίας.

Αυτές οι ελληνικές επιχειρήσεις που διέθεταν οξυμμένα αντανακλαστικά

ΑΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙΟ ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ, Ο ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙΟ ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

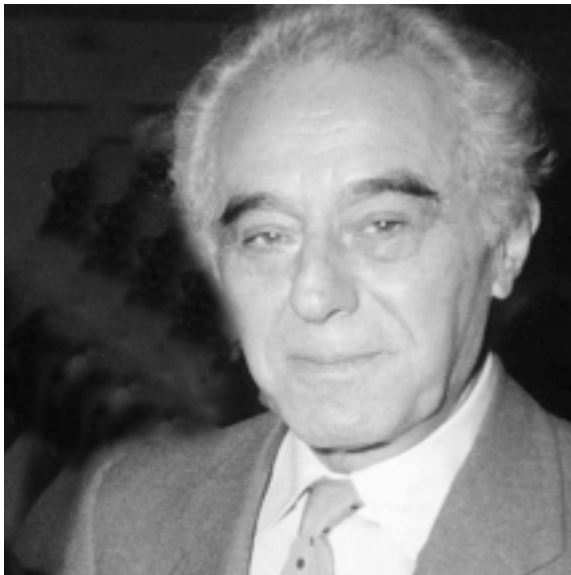
Οημήτρης Μαρινόπουλος
Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών
(1966-1970 και 1974-1978)

Ε, Ο ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ, Ο ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΑΙΩΝΑΣ ΠΟΥ

Όλοι οι αιώνες βλέπουν μια διαφοροποίηση συνθηκών σκέψης, ζωής, μέσων και αντίληψης. Ο δικός μας αιώνας –και το λέω γιατί έχω ζήσει τα ογδόντα του χρόνια– παρουσιάζει μια επιτάχυνση εξελίξεων που είναι σπάνια, αλλά όχι μοναδική στην ιστορία του κόσμου. Όπως ξέρετε, δεν υπάρχει πρόοδος· υπάρχει μια ανακύκλωση στη ζωή του ανθρώπου που δημιουργεί το αίσθημα της προόδου — κι αυτό γιατί μέχρι σήμερα δεν υπήρχε μακρά μνήμη και πολλά πράγματα φαινόταν πρωτόγνωρα, καθώς δεν μπορούσαμε συγκριτικά να τα συνειδητοποιήσουμε στην ιστορία του κόσμου.

Ανακαλύπτουμε σήμερα πράγματα που σε διάφορα σημεία του κόσμου είχαν προσεγγισθεί από τον άνθρωπο, αλλά η έλλειψη πληροφόρησης δεν τα έφερνε σε γνώση του μεγάλου πλήθους. Η περιορισμένη μνήμη δεν επέτρεπε το πλησίασμα αυτό των γνώσεων και το αποτέλεσμα είναι παλιές ιδέες και δράσεις να φαντάζονταν σαν ολοκαίνουργα και φανταχτερά επιτεύγματα. Στον αιώνα που ζήσαμε η ταχύτητα κυκλοφορίας ιδεών και πληροφόρησης επιτρέπει σε μια ζωή να γίνουν γνωστά τα επιτεύγματα και να συνδυαστούν και να αποδώσουν αποτελέσματα στον καθημερινό βίο. Ας γυρίσουμε στον αιώνα μας και στη μικρή περιοχή μας: στην Ελλάδα. Η αρχή του 20ού αιώνα βρίσκει τον κόσμο ακόμη ανεξαρτητοποιημένο και με πιο ελεύθερη προσωπικότητα απ' ό,τι είναι σήμερα, γιατί ο καθένας ζει ελεύθερος και μόνος. Στον αιώνα αυτό εφευρέθηκε και εφαρμόστηκε το αυτοκίνητο, το τηλέφωνο, δόθηκε ο ηλεκτρισμός και εξελίχθηκε η τηλεπικοινωνία με την πολλαπλασιαστική ταχύτητα που γνωρίσαμε στα χρόνια μας. Αυτό σημαίνει ότι η επίδραση γεγονότων, ιδεών, γνώσεων ήταν νωχελική και επέτρεπε στον άνθρωπο να σκέφτεται πολύ πριν δράσει και, αν είχε κάτι καινούργιο να πει, να πρέπει να περιμένει πολύ καιρό την αντίδραση του περιβάλλοντός του. Στον αιώνα μας επιταχύνθηκε τόσο, ώστε μόλις να προφθαίνουμε να κρίνουμε αυτό που γίνεται. Αυτό που λέμε βιομηχανική επανάσταση έκανε 150 χρόνια να έρθει στον τόπο μας και ήρθε ξενόφερτη από πιο εξελιγμένους Έλληνες πρόσφυγες μιας καταστροφής. Αν σκεφθούμε λίγο, θα δούμε ότι μια εθνική καταστροφή, που αποστέρησε από την Ελλάδα το όνειρο της μεγάλης ιδέας,

ΑΙΩΝΙΑΗ ΠΑΥΤΙΛΙΑ ΣΕ ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 20ό ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΙΑΗ ΠΑΥΤΙΛΙΑ ΣΕ ΠΟΡΕΙΑ Α

Στάθης Γουρδομικάλης

Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών

(1984-1991)

ΑΠΟ ΤΟΝ 20^Ο ΣΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ Η ΠΑΥΤΙΛΙΑ ΣΕ ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 20^Ο ΣΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ Η

Στο κατώφλι του 21ου αιώνα ο ελληνισμός έχει να επιδείξει ένα επίτευγμα —πιθανώς το μόνο— χωρίς ιστορικό προηγούμενο: την παγκόσμια ναυτιλιακή πρωτιά. Διαχειρίζεται το μεγαλύτερο εμπορικό στόλο του κόσμου (4.000 πλοία 130 εκατ. τόνων). Διαθέτει την πρώτη εθνική ναυτιλία στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (25 εκατ. τόνοι), που αποτελεί και ισχυρό κλάδο του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, πρωτοπόρο συγχρόνως στην επανάσταση της παγκοσμιοποίησης.

Πρόκειται για φυλετικό κατόρθωμα, απότοκο μιας προϊστορίας και ιστορίας δέκα χιλιάδων χρόνων αδιάλειπτου ναυτικού βίου, που κορυφώθηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, όταν ο Έλληνας εφοπλιστής αξιοποίησε με τόλμη και επιδεξιότητα τη διεθνή συγκυρία έπειτα από δύο μεγάλους πολέμους. Είναι φυσικό, επομένως, στο κατώφλι του νέου αιώνα να αιωρείται ως ερώτημα και να εγείρεται ως προβληματισμός το κατά πόσον το επίτευγμα της μεγάλης ελληνικής ναυτιλίας θα παραμείνει βιώσιμο. Θα αντέξει στα ανατρεπτικά δεδομένα που διαμορφώνουν τη νέα φυσιγνωμία και λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας;

Από την άποψη αυτή ο Έλληνας εφοπλιστής βρίσκεται μπροστά στην ώρα της αλήθειας. Διότι υποχρεώνεται από τα πράγματα να ακολουθήσει το δρόμο των μεγάλων μεγεθών, μέσω της στενής επιχειρηματικής συνεργασίας, στην οποία μέχρι σήμερα δεν είχε τις καλύτερες επιδόσεις, ούτε διέθετε την αναγκαία ψυχολογία. Και στην περίπτωση της ναυτιλίας το μέγεθος θα είναι εφεξής ταυτόσημο με την έννοια του αύριο, όπου ο ιδιάζων και πολλές φορές θαυματουργός ελληνικός ατομικισμός δεν θα μπορεί να παίξει τον πρώτο ρόλο. Είτε κατά φάσεις, με χαλαρής μορφής συνεργασία στο μάντζιμεντ, είτε άμεσα, με τη διαδικασία επιχειρηματικών συγχωνεύσεων (merging), η ναυτιλία την οποία διαχειρίζονται σήμερα οι Έλληνες εφοπλιστές θα μπορέσει να διατηρήσει ή και να αναπτύξει τον πρωταγωνιστικό ρόλο της διεθνώς. Διαφορετικά θα μείνει πίσω.

Τίθεται, λοιπόν, το ερώτημα: θα εξακολουθήσει ο Έλληνας να πορεύεται μόνος ως μικρός, μικρομεσαίος ή ακόμη και ως σημαντικός εφοπλιστής ή θα προχωρήσει σε συνεργασία με συναδέλφους τού ιδίου ή διαφορετικού δια-

1. Διάρθρωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κατά τομείς, 1950-1990

σε σταθερές τιμές 1970

Διάρθρωση ΑΕΠ	1950		1960		1970		1980		1990	
	εκατ. δρχ.	%	εκατ. δρχ.	%	εκατ. δρχ.	%	εκατ. δρχ.	%	εκατ. δρχ.	%
Πρωτογενής	20.683	27,8	29.863	23,1	47.058	18,2	60.499	14,9	53.522	11
Δευτερογενής	14.966	20,1	33.406	25,9	80.976	31,4	135.486	32,4	148.234	30,4
Μεταποίηση		14,6		16,3		19,1		19,5		-
Τριτογενής	38.706	52,1	65.932	51	129.966	50,4	221.525	53,1	286.540	58,6
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	74.355	100	129.201	100	258.000	100	417.510	100	488.296	100

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
Αναφέρεται στο: Ελληνική Οικονομία (1948-1995), Θ. Παπαλιά, Αθήνα 1996

2. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν δευτερογενούς τομέα, 1950-1990 (σε εκατ. δρχ.)

σε σταθερές τιμές 1970

Κλάδος	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Ορυχεία - λατομεία	424	1.089	1.571	2.278	3.541	4.885	6.245	7.968	9.185
Μεταποίηση	8.732	12.891	18.430	28.146	49.266	70.944	89.125	89.529	90.761
Τρόφιμα - ποτά - καπνός	2.037	3.463	4.119	6.030	9.317	12.420	16.977	20.041	20.002
Υφαντουργικές	1.740	2.366	2.933	4.427	6.937	12.598	15.728	14.866	15.016
Ένδυσης - υπόδησης	1.747	1.972	2.357	3.103	4.627	6.770	7.969	6.420	5.589
Ξύλου και επίπλων	516	660	1.124	1.731	3.051	3.980	3.583	2.551	2.637
Χάρτου, εκδόσεων, εκτυπώσεων	356	558	907	1.461	2.268	2.667	3.568	4.444	4.419
Χημικές	319	595	1.495	2.462	5.495	9.260	11.384	13.225	15.359
Μη μεταλλικών ορυκτών	580	811	1.184	2.237	3.736	5.218	7.823	6.926	7.667
Βασικές μεταλλουργικές	37	96	288	406	3.638	4.554	5.396	5.067	5.170
Μηχανές - συσκευές	906	1.517	2.596	3.914	6.298	8.062	10.493	9.958	8.420
Μεταφορικών μέσων	212	512	871	1.600	2.595	3.335	4.065	3.581	4.616
Λοιπές	282	341	556	775	1.304	2.080	2.139	2.450	1.866
Ηλεκτρισμός - φωταέριο - νερό	456	755	1.358	2.680	5.152	8.596	13.724	17.032	20.102
Κατασκευές	5.354	6.366	12.047	17.943	23.017	23.147	26.392	22.525	28.186
Σύνολο	14.966	21.101	33.406	51.047	80.976	107.572	135.486	137.054	148.234
ΑΕΠ	74.355	100.533	129.201	187.009	258.000	339.833	417.510	449.419	489.759

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
Αναφέρεται στο: Ελληνική Οικονομία (1948-1995), Θ. Παπαλιά, Αθήνα 1996

3. Βαθμός ξένου ελέγχου των βιομηχανικών επιχειρήσεων, με βάση το μέγεθος των ενεργητικών στοιχείων κατά το 1972

Σύνολο ενεργητικού σε εκατ. δρχ.	Συνολικός αριθμός επιχειρήσεων	Επιχειρήσεις υπό ξένη ιδιοκτησία	Ποσοστό ξένων επιχειρήσεων % του αριθμού
Μέχρι 9,9	534	39	7,3
10 - 49,9	657	79	12
50 - 199,9	340	78	22,9
200 - 499,9	81	25	30,9
500 - 899,9	22	8	36,4
Πάνω από 900	30	20	66,7
Σύνολο	1.664	249	15

Πηγή: Μπαμπανιάς και Σούλας, 1976. Παρατίθεται στον Freris, 1986, σελ. 176
Αναφέρεται στο: Ευέλικτη Εξειδίκευση, Α. Λυμπεράκη, Αθήνα 1991

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γεώργιος Ι. Σταύρος (1788-1869)

Έμπορος, πολιτικός, οικονομολόγος, τραπεζίτης. Ένας από τους εμπνευστές της δημιουργίας και ο πρώτος διοικητής της ΕΤΕ.

Ο Μάρκος Ρενιέρης, που τον διαδέχθηκε στη διοίκηση της τράπεζας, τόνισε: «Η πρώτη εποχή της ιστορίας της οικονομικής πίστωσης θέλει δικαίως ονομασθή εποχή Γεωργίου Σταύρου»

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ), η οποία υπήρξε επί πολλά χρόνια το μοναδικό τραπεζικό ίδρυμα της χώρας, συνέδεσε την ιστορία της με τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας και την ανάπτυξη των κυριότερων κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Έως το 1927 συνδύαζε τις εμπορικές εργασίες με το εκδοτικό προνόμιο. Ιδρύθηκε το 1841 με πρωτοβουλία φιλελλήνων και Ελλήνων του εξωτερικού. Η πρώτη γενική συνέλευση των μετόχων άρχισε να λειτουργεί, επίσημως, στο τραπεζικό γραφείο του Γ. Σταύρου στις 22 Ιανουαρίου του 1842, με κεφάλαια 3.402.000 δρχ. Οι πρώτες εργασίες της περιελάμβαναν προεξόφληση γραμματίων και δάνεια με εμπράγματη ασφάλεια. Στην τράπεζα είχε, επίσης, δοθεί επί 25 χρόνια αποκλειστικό προνόμιο για την έκδοση τραπεζογραμματίων.

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της η τράπεζα αναπτύχθηκε δυναμικά, επεκτείνοντας τις δραστηριότητές της και θέτοντας τις βάσεις για τη σταδιακή δημιουργία εκτεταμένου δικτύου υποκαταστημάτων. Ο αγροτικός τομέας και το εμπόριο, μαζί με τη ναυτιλία, κατά την πρώτη περίοδο ανάπτυξής τους αποτελούσαν τις προτεραιότητες για την τράπεζα, σε αντίθεση με τη βιομηχανία, η οποία δεν είχε ακόμη επαρκώς αναπτυχθεί.

Μετά τα μέσα του 19ου αιώνα η τράπεζα συμμετείχε στα κυριότερα έργα υποδομής της χώρας. Ενίσχυσε, για παράδειγμα, τα έργα διάνοιξης του Ισθμού της Κορίνθου (1881) και τις επιχειρήσεις κατασκευής και εκμετάλλευσης σιδηροδρόμων.

Ο δημόσιος ρόλος της τράπεζας, καθώς και η τοποθέτηση ενός μεγάλου μέρους των κεφαλαίων της σε δάνεια του δημόσιου τομέα αποτελούν μία από τις σημαντικότερες πτυχές στην εξέλιξη της Εθνικής Τράπεζας. Εκτός, λοιπόν, από την εκδοτική λειτουργία της άρχισε να διενεργεί εισπράξεις και πληρωμές που αφορούσαν ορισμένα κρατικά έσοδα και έξοδα, χορηγούσε προκαταβολές στο Δημόσιο, αναλάμβανε την εξυπηρέτηση εθνικών δανείων και γραμματίων της Εθνικής Άμυνας και γενικότερα στήριζε το κράτος σε περιόδους οικονομικών δυσχερειών. Με αποτέλεσμα, η διεθνής οικονομική κρίση του 1893 και η πτώχευση του ελληνικού κράτους να επιβαρύνουν ση-

Το κεντρικό κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στην οδό Αιόλου (1938)

μαντικά την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της ΕΤΕ, η οποία επλήγη και από την ταυτόχρονη σταφιδική κρίση, λόγω των σημαντικών τοποθετήσεων της σε σταφιδοφόρες περιοχές.

Ωστόσο, μέσα στα επόμενα χρόνια η Εθνική Τράπεζα κατόρθωσε, διαδραματίζοντας καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση των κεφαλαίων για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημόσιου χρέους, να εξυγιάνει το ενεργητικό της και να εκκαθαρίσει τις επιβαρύνσεις που η έως τότε πολιτική του ελληνικού κράτους της είχε δημιουργήσει.

Καθώς ο κύκλος των εργασιών της διευρυνόταν και οι σχέσεις της με το κράτος αναπτύσσονταν προοδευτικά, η τράπεζα κυριάρχησε στην οικονομική ζωή του τόπου. Επιπλέον, ενίσχυσε τη θέση της και την ανταγωνιστικότητά της στην ελληνική αγορά μέσω μιας σειράς συγχωνεύσεων με υφιστάμενες τράπεζες και της συμμετοχής της στην ίδρυση νέων. Στο πλαίσιο αυτό, το 1899 η Προνομιούχος Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας συγχωνεύθηκε με την Εθνική Τράπεζα, η οποία ανέλαβε το εκδοτικό προνόμιο στην Ήπειρο και στη Θεσσαλία. Το ίδιο έτος ίδρυσε με την Hambro's Bank την Τράπεζα Κρήτης (1899-1919) και το 1904 σε συνεργασία με τη National Bank für Deutschland την Τράπεζα Ανατολής (1904-1932), η οποία στήριζε το εξαγωγικό και το εισαγωγικό εμπόριο και αποσκοπούσε, κυρίως, στην εξυπηρέτηση των ομογενών στις χώρες της Εγγύς Ανατολής.

Από τις δραστηριότητες της τράπεζας κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα διακρίθηκαν η ίδρυση της Λαϊκής Τραπέζης (1905), με κυριώ-

τερο σκοπό την ενίσχυση των μικρών επιχειρήσεων και των επαγγελματιών, η χορήγηση δανείου 110 εκατομμυρίων δραχμών στο ελληνικό Δημόσιο για την αναδιοργάνωση των αμυντικών δυνάμεων (1913), καθώς και η χορήγηση δανείου 500 εκατομμυρίων δραχμών στο ελληνικό Δημόσιο για την αντιμετώπιση των πολεμικών αναγκών (1914). Το 1919 η ΕΤΕ ανέλαβε τα περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας Κρήτης και το εκδοτικό προνόμιο στην Κρήτη. Τον επόμενο χρόνο παρέλαβε το εκδοτικό προνόμιο για τα Επτάνησα από την Ιονική Τράπεζα και κατέστη έτσι η μόνη τράπεζα με εκδοτικό δικαίωμα σε όλη τη χώρα.

Παράλληλα με την ανοδική πορεία της και τη συμβολή της στην οικονομική ανόρθωση της χώρας, εξακολουθούσε να εγκαινιάζει νέα υποκαταστήματα και να διευρύνει το δίκτυό της και στο εξωτερικό. Τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1920 ιδρύθηκε υποκατάστημα στη Σμύρνη (1920) και πρακτορείο στη Νέα Υόρκη (1925). Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920, και ιδιαίτερα προς τα τέλη της, η τράπεζα εκδίλωσε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη βιομηχανία, παράλληλα με την ενίσχυση της γεωργίας και την αποκατάσταση και απορρόφηση του ενάμισι εκατομμυρίου προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Η συμβολή της στην ανασυγκρότηση της Ελλάδας καταγράφεται από την Κοινωνία των Εθνών ως εξής:

«Η εξαιρετική ανάπτυξις της νεωτέρας Ελλάδος κατά την πρώτην εκατονταετίαν του βίου της οφείλεται κατά μέγα μέρος εις την δράσιν της

ΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε. ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε. ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧ

Αριστερά: **Ευάγγελος Ι. Μυτιληναίος** (1884-1944)

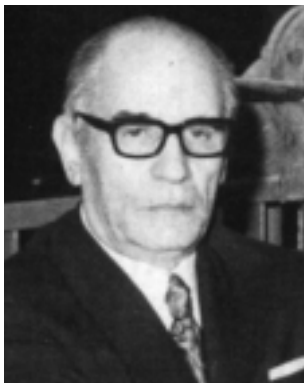
Ιδρυτής της εταιρείας Ε.Ι. Μυτιληναίος το 1908

Δεξιά: **Γεώργιος Ε. Μυτιληναίος** (1925 -)

Συνέταιρος, με τους αδελφούς του Νικόλαο, Σωτήριο και Ευστάθιο, στην εταιρεία Ε.Ι. Μυτιληναίος.

Μετά την αποχώρησή του, στις αρχές του 1960, ίδρυσε την ΕΠΕ Γενική Αντιπροσωπειών

ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε. ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε. ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε. ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε. ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε. ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε.

Επάνω αριστερά: **Οημήτριος Θ. Αγγελόπουλος (1907-1986)**
Έκ των ηγετικών προσωπικοτήτων της ελληνικής βιομηχανίας.
Μαζί με τον πατέρα του, Θεόδωρο Α. Αγγελόπουλο
και τους αδελφούς του Παναγιώτη και Ιωάννη, ξεκινώντας
από μια εμπορική εταιρεία ειδών σιδήρου, ίδρυσαν το 1932
μικρή βιομηχανία συρματοουργίας, η οποία εξελίχθηκε
στη Χαλυβουργική Α.Ε. το 1948.

Επάνω δεξιά: **Παναγιώτης Θ. Αγγελόπουλος (1909-2001)**
Συνιδρυτής της Χαλυβουργικής Α.Ε., ηγέτης του ομίλου μετά
τη δολοφονία του αδελφού του, Οημήτρη. Ιδιαίτερα σημαντική
ήταν η ευρεία κοινωνική και πολιτιστική προσφορά του.

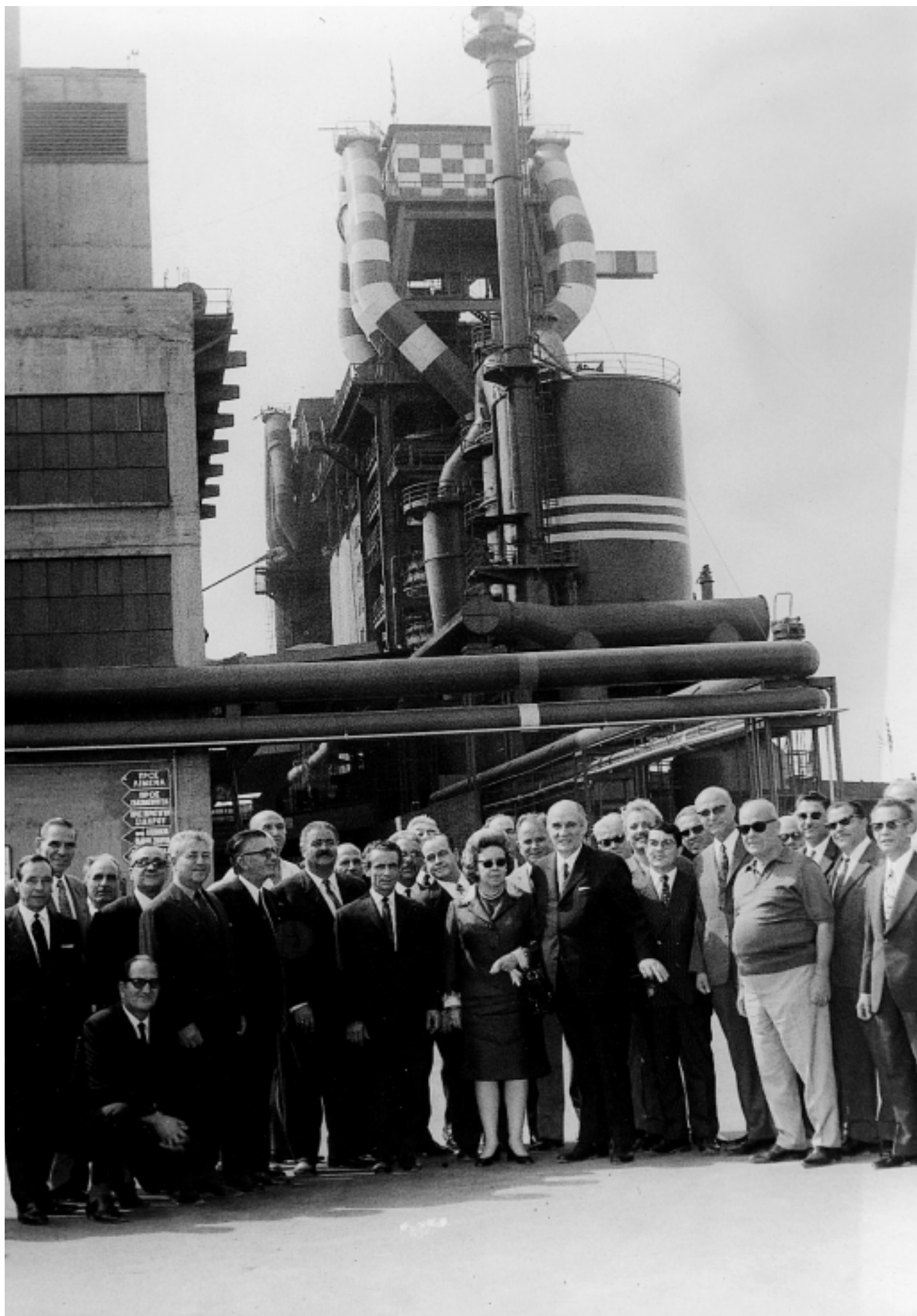
Κάτω: **Ιωάννης Θ. Αγγελόπουλος (1911-1974)**

Συνιδρυτής της Χαλυβουργικής Α.Ε.,
συνέβαλε στην ανάπτυξη του ομίλου

Αν και από την αρχαιότητα ήταν γνωστός ο χάλυβας, τον οποίο ο Αριστοτέλης περιέγραφε ως «κεκαθαρμένον σίδηρον, παραγόμενον δι' επανειλημμένης ανατήξεως τη προσθήκη διαφόρων ευτίκτων συλλιπασμάτων», στη σύγχρονη Ελλάδα η ανάπτυξη της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα υπήρξε μόνο μεταπολεμική εξέλιξη· ένας ακόμη σταθμός στη μακρά προσπάθεια για οικονομική ανάπτυξη. Η πρώτη υψικάμινος που λειτούργησε στη χώρα οφείλεται στην πρωτοβουλία μιας οικογενειακής επιχείρησης, που ανεδείχθη κυρίαρχη στον κλάδο: της Χαλυβουργικής.

Όπως συνέβη και με άλλους κλάδους της βιομηχανίας, έτσι και σ' αυτόν, το εμπόριο τροφοδότησε τη μεταποίηση, όπου και ο οικοδομικός οργανισμός του Μεσοπολέμου συνέβαλε ουσιαστικά. Πρόδρομος της Χαλυβουργικής υπήρξε η εμπορική επιχείρηση προϊόντων σιδήρου, την οποία ίδρυσε το 1925 ο Θεόδωρος Α. Αγγελόπουλος μαζί με τους γιους του, Δημήτρη, Ιωάννη και Παναγιώτη, και η οποία μετεξελίχθηκε επτά χρόνια αργότερα σε βιομηχανία ειδών συρματουργίας, με την επωνυμία Ελληνικά Συρματουργεία Θ. Α. Αγγελόπουλος & Υιοί. Την περίοδο εκείνη ξεκίνησαν και τα πρώτα σχέδια για την παραγωγή σιδήρου, που υλοποιήθηκαν μερικώς μόνο το 1938. Ηλεκτρικοί κλίβανοι εγκαταστάθηκαν στο εργοστάσιο της οδού Πειραιώς 176, για την παραγωγή σπλισμού σκυροδέματος με την ανάπτυξη παλαιοσιδηρικών. Οι προσπάθειες, όμως, της οικογένειας Αγγελόπουλου για επέκταση του εργοστασίου διακόπηκαν με την έναρξη του Πολέμου, για να ολοκληρωθούν αμέσως μετά –με αλματώδη ρυθμό– με την ίδρυση της Ανώνυμης Εταιρείας Χαλυβουργική, το 1948.

Οι ταχείς ρυθμοί ανοικοδόμησης και ανάπτυξης της μεταπολεμικής Ελλάδας και η συνακόλουθη αυξανόμενη ζήτηση προϊόντων σιδήρου καθόρισαν το σχεδιασμό και την πορεία της εταιρείας. Η Χαλυβουργική μεταφέρθηκε στην περιοχή όπου βρίσκεται και σήμερα, στην Ελευσίνα, που εξελισσόταν ήδη σε σημαντικό βιομηχανικό πόλο λόγω και της εύκολης πρόσβασης, χερσαίας και θαλάσσιας. Η ανέγερση νέου τύπου εγκαταστάσεων και η προμήθεια σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού επέτρεψαν την αύξηση της πα-

Στιγμιότυπο από τα εγκαίνια της δεύτερης
υψικαμίνου της Χαλυβουργικής Α.Ε.
Στη μέση διακρίνονται ο Παναγιώτης
και η Ελένη Αγγελόπουλου (1963)

Εξώφυλλο της Βιομηχανικής Επιθεώρησης, αφιερωμένο στη θεμελίωση της πρώτης υφικαμίνου της Χαλυβουργικής (1961)

ραγωγής από 9.000 τόνους το 1948 σε 85.000 τόνους το 1960 (ποσοστό αύξησης περίπου 95%) και τη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου σιδήρου.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι αποτυχημένες προσπάθειες για ίδρυση βιομηχανίας χάλυβα και σιδήρου χρονολογούνται ήδη από το 1871, πρωτοστατούσης της Ελληνικής Μεταλλευτικής Εταιρείας. Τα σχέδια και οι μελέτες για σιδηρομεταλλουργία και εγκατάσταση υφικαμίνου πολλαπλασιάστηκαν την περίοδο του Μεσοπολέμου, ενώ ακολούθησαν και άλ-

ξένους τεχνικούς, εξασφαλίζοντας όσο το δυνατόν ταχύτερη και αρτιότερη παραγωγή και διακίνηση χυτοσιδήρου.

Η πορεία της Χαλυβουργικής Α.Ε. δεν ήταν πάντα απρόσκοπτη. Παρότι έτυχε υποστήριξης από τον Οργανισμό Χρηματοδότησης Οικονομικής Ανάπτυξης και την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να υλοποιήσει τα τολμηρά επιχειρηματικά της σχέδια, η εταιρεία αντιμετώπισε έντονο ανταγωνισμό από ξένες εταιρείες, τον οποίο δεν μπορούσε να ελέγξει η πλημμελής δασμολογική προστασία.

Abank Τουρκίας	123	Burrough Wellcome and Co. 95	Essex Pharma 97	IKO Minerals Gmbh 160
Abbot Laboratories	36, 96, 97	Business File – Greek Special Survey Series 289	Eurobank Properties AEEAI 185*	Industrial Review Special Survey Series (περιοδικό) 288
Academie Latine	90	Business File 288	Eurometaux 249	Innovest Strategic Value Advisors Inc. 149
AEG	36	Business File Newsletter – Greece and Southeast Europe 289	Euromines 249, 251	International Distillers & Vinters (IDV) 93
Alcan Inc	108	Calcestruzzi 148	European Aluminium Foil Association (EAFA) 172	ITT Sheraton βλ Starwood Hotels and Resorts
Alexandria Portland Cement Company – APCC	103	Carrefour – Promodes 96	European Association for Banking History e.V 257	Jacobs Suchard 63
Alpha Bank (όμιλος)	123	Carrefour – Μαρινόπουλος 96, 97	European Bank for Reconstruction and Development 80	Jacobs Suchard/Pavlidis A.E. 63
Alpha Bank	28, 118*, 119, 123	Carrefour Travel 96	European Coil Coating Association (ECCA) 172	JJA (Υπηρεσίες Πολιτικής Αεροπορίας Ευρώπης) 213
Alpha Bank A.D. Skopje	123	Catalana Occidente (ασφαλιστική εταιρεία) 115	Export Import Bank 152	Junk Bonds 21, 23
Alpha Bank Jersey	123	CEBO International B.V. 162	Federal Aviation Authority 213	Karelia UK Ltd 83
Alpha Bank London	123	Cementarnica Usje 102, 103	Financial Times, The (εφημερίδα) 287	Kosjeric (τσιμεντοβιομηχανία Σερβίας) 103
Alpha Bank Romania	123	Champion – Μαρινόπουλος 96	Finansbank (Τουρκία) 57	Kraft Hellas A.E. 63
Alpha Bank Srbija A.D.	123	Ciba 36	FITCO A.E. 173	Krajt Foods 63
Alpha Bank Κύπρος	123	Citibank/Citicorp 271	FYROM 102	KRONOS Parking S.A. 185*
Alpha Finance	123	Comite de l' Excellence 69	General Motors 36	Lafarge (όμιλος) 148, 149
Alpha Finance US	123	Commercial Bank of London 123	Generali Life AEAZ 121	LAMDA Development DOO Beograd 185*
Alpha Leasing A.E. Χρηματοδοτικής Μισθώσεως	121	Concretum 148	Glenn Tobacco (ΗΠΑ) 129	LAMDA Development SA 183
Alpha Επενδύσεων AEEY 123		Continent 96	GLS OOD 185*	LAMDA Development Sofia EOOD 185*
Alpha Εταιρεία Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων A.E.	121	Contour Global LLC 195	Goodyear 36	LAMDA Estate Development SA 183, 185*
Alpha Συμμετοχών Ρουμανίας A. E.	121	Cook, Thomas (ταξιδιωτικό πρακτορείο)	Grand Prix (βραβείο της Διεθνούς Εκθέσεως του Αγ. Φραγκίσκου της Αμερικής) 90	LAMDA Hellix A.E. 185*
Alpha Τράπεζα Πίστωσης	80, 121, 123	Cookson Matthey Ceramics	Greek Air Cruises 215	LAMDA MED Srl 185*
Altria Group Inc.	63, 129	Corporate Knights Inc.	Griechische Handelsbank 78	LAMDA Olympia Village A.E. 183, 185*
American Cement International Corporation	101	CosmOTE 199	Groupama International 81	LAMDA Olympic Srl 185*
American Republic Steel	36	Credit Agricole	Gütermann Γερμανίας 178, 179	LAMDA Prime Properties S.A. 185*
Arslan (εργοστάσιο τσιμέντων)	145	Cretid Lyonnais	Hambro's Bank 52	LAMDA Property Management A.E. 185*
Askana Ltd	162	Cumberland (λατομείο ασβεστόλιθου)	Haus Neuerburg 126	LAMDA TechnOL Flisvos Marina A.E. 185*
Athens Hilton (ξενοδοχείο)	76*, 79, 229	Deutsche Bank	Hellas – com Ind. 199	LAMDA Ακίνητα A.E. 185*
Bacardi	72	Dexion	Hellas Sat 199	LAMDA Έργα Ανάπτυξης A.E. 185*
Bank of America	78	DMC Γαλλίας	Hellas Zigarettenfabrik Gmbh 126	Lamkos Shipping Corp. 101
Banque Commerciale de Grece	78	Doro's Brothers (εμπορικός οίκος Κων/πολης)	Hellenic Bank Trust Co. 53	Lanvin (γαλλικός οίκος μόδας) 154*
Banque Nationale de Paris	78	ECE – LAMDA ΕΛΛΑΣ A.E.	Hellenic Copper Mines Ltd (Κύπρος) 108	Laviosa (ιταλικός όμιλος) 160
Barclays Bank	78	Ecma Ecab SA	Hellenic Hotels Lampsas SA 69	Laviosa Chimica Mineraria 162
Beauty Shop Μαρινόπουλος	96	Economia PUBLISHING Εκδόσεις	Henkel Hellas A.E. 97	Le Nickel 114
Beni Suef Cement Company	102	Economist, The	Henninger Hellas A.E. 36, 72	Le Printemps 96
Bentec S.p.A.	162	Eden, Anthony	Hoechst 36	Macoplex 178
Bentonit AD	162	EFG Bank European Financial Group	Home Lines 134*, 137	Madeira 179
Bentonit Hungaria Kft	162	EFG Eurobank (όμιλος)	Hyatt Regency Ξενοδοχειακή και Τουριστική Θεσσαλονίκης A.E. 69	Maindy Grange (πλοίο) 230*
Blue Circle	148	EFG Eurobank	IBC Αθήνα 183	Maisson Doree (εστιατόριο) 66
Bols Royal Distilleries	93	EFG Eurobank Ergasias	IBECO Gmbh 160	Maritel 199
Bookstore ΕΙΚΘΝΕΜΙΚΗ (βιβλιοπωλείο)	288, 289	EFG Group	ICA (International Copper Association) 173	Marks & Spencer 96
Bridgnorth Aluminium Ltd	171	EFG Properties Services S.A. Ρουμανία	ICAP Hellas A.E. 121	Mayer, F. 247*
Bridgnorth Αγγλίας	171	EFG Property Services DOO Beograd	Icme – Ecab SA 172	MC Διαχείριση Ακινήτων A.E. 185*
British Airways	215	Elbrecht Concrete Inc.	IKO 160	McMillan, Harold 266
Brostroem Concern (ναυτιλιακή εταιρεία)	135	Elvir SRO Τσεχίας	IKO Erbsloeh Gmbh 160	Mediterranean Cosmos Θεσσαλονίκης 183
Bureau Veritas	163	Emporiki Bank		Metro Redi – Mix Company 103
		Endesa (ισπανική εταιρεία)		Metrolife 81
		English China Clays		Miami Valley Concrete 103
		ERGOTRAK A.E.		

Η επιχειρηματική δράση του 21ου αιώνα συνδέεται αναπόσπαστα με την ιστορία της. Η όσο το δυνατόν σφαιρική γνώση του παρελθόντος πρέπει να αποτελέσει τη βάση για προβληματισμό και ερμηνεία. Ο 20ός αιώνας υπήρξε αιώνας-ορόσημο για την οικονομική και τη βιομηχανική εξέλιξη της Ελλάδας. Τότε τέθηκαν οι βάσεις για τη συγκρότηση επιχειρήσεων αλλά και τότε προέκυψαν πολλαπλές δυσχέρειες που κλήθηκε να αντιμετωπίσει (άλλες φορές με επιτυχία και άλλες όχι) ο επιχειρηματικός και πολιτικός κόσμος, προσαρμόζοντας τη στρατηγική του στις επιταγές της εποχής.

Ο συλλογικός αυτός τόμος παρουσιάζει την ίδρυση, την πορεία και την εξέλιξη ισχυρών ελληνικών επιχειρήσεων, ιδιωτικών και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καλύπτοντας σχεδόν το σύνολο των κλάδων της οικονομίας. Σκιαγραφεί εκείνους τους πρωτοπόρους επιχειρηματίες οι οποίοι, εκμεταλλευόμενοι τη συγκυρία, συγκρότησαν εταιρείες και συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Παραθέτει την παράλληλη διαδρομή των συλλογικών οργανώσεων που μετείχαν ενεργά στην οικονομική ζωή της Ελλάδας. Επίσης, αναφέρεται στην πορεία και το ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, περιλαμβάνει το ιστορικό του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (ΕΛΙΑ), το οποίο χρόνια τώρα προσπαθεί να διαφυλάξει την ιστορική μνήμη με τη διάσωση επιχειρηματικών (και όχι μόνο) αρχειακών συλλογών, καθώς και του περιοδικού *Οικονομική Επιθεώρηση*, που παρακολουθεί, ενημερώνει, σχολιάζει τα τεκταινόμενα στο χώρο της οικονομίας επί 74 συναπτά έτη.

Οι Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ-Όμιλος *economia*, με τη διάσωση, την ανάδειξη και την αξιοποίηση του Αρχείου Βοβολίνη, με την *Οικονομική Επιθεώρηση* και τις άλλες ειδικές εκδόσεις τους, αποτυπώνουν όλο το πλέγμα της οικονομικής δραστηριότητας, συνδυάζοντας αρμονικά την ιστορία με την επικαιρότητα.